

PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS KORUPCIJOS TOLERAVIMO INDEKSO 2023 M. NUSTATYMAS

1. Bendra informacija

Kuriant korupcijai atsparią aplinką Pasvalio rajono savivaldybėje, siekiant tobulinti taikomas korupcijos prevencijos priemones ir užtikrinti tinkamą jų įgyvendinimą, įmonės darbuotojų įsitraukimą, įgyvendinant Pasvalio rajono savivaldybės 2020–2024 metų korupcijos prevencijos programos, patvirtintos Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 26 d. sprendimu Nr. T1-39, įgyvendinimo priemonių plane numatytą priemonę, buvo atliktas korupcijos toleravimo indekso tyrimas Savivaldybės administracijoje, apklausiant valstybės tarnautojus ir darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis. 2023 m. lapkričio 24 d. – gruodžio 4 d. laikotarpiu buvo atlikta anoniminė Administracijos darbuotojų apklausa, kuria buvo siekiama nustatyti Administracijos darbuotojų tolerancijos korupcijai indeksą.

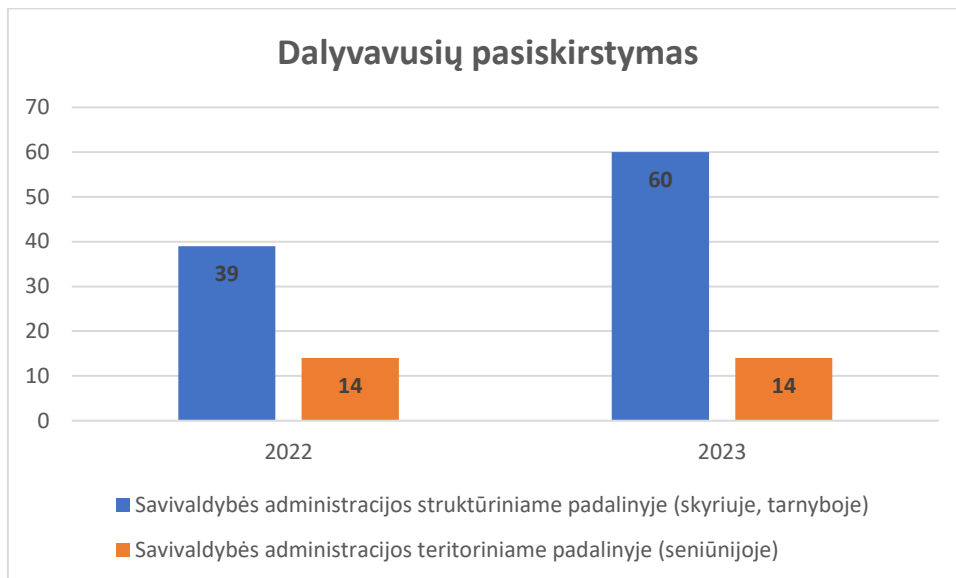
Pagrindiniai Apklausos tikslai buvo nustatyti:

1. korupcijos paplitimą Savivaldybės administracijoje;
2. įmonės darbuotojų toleranciją korupcijai ir korupcinę patirtį;
3. darbuotojų požiūrį į korupciją;
4. darbuotojų sąmoningumą šioje srityje;
5. ar darbuotojai žino Administracijoje taikomas korupcijos prevencijos priemones.
6. palyginti šios Apklausos ir Apklausos, vykusios 2022 m., rezultatus.

Apklausoje buvo raginami dalyvauti visi Savivaldybės administracijos darbuotojai. 2023 m. lapkričio 1 d. duomenimis, Administracijoje dirbo 292 darbuotojai, iš jų – 186 struktūriniuose teritoriniuose padaliniuose – seniūnijose. 2023 m. iš viso Apklausoje dalyvavo 74 darbuotojai, tai sudaro 25 proc. visų Savivaldybės administracijos darbuotojų. Analogiška darbuotojų apklausa buvo organizuota 2022 m., joje dalyvavo 53 respondentai (18 proc. darbuotojų), t. y. šiais metais Apklausoje dalyvavo 7 proc. daugiau darbuotojų nei praėjusiais metais. Apklausa buvo anoniminė, darbuotojai turėjo užpildyti pateiktą elektroninę anketą (toliau – Anketa), kurios nuoroda (<https://apklausa.lt/f/hxpt53s.fullpage>) buvo išsiųsta darbuotojams elektroniniu paštu. Siekiant kuo tikslesnių rezultatų ir vienodo traktavimo, Anketoje darbuotojams buvo pateikiamos pagrindinės vartojamos sąvokos. Anketą sudarė 20 klausimų, iš kurių 15 – pagrindinių, o kiti, priklausomai nuo pasirinkto atsakymo, buvo skirti jų patikslinimui ar pasirinkto atsakymo priežasčių analizei. Dalis klausimų buvo uždari, juose respondentai galėjo pasirinkti vieną iš siūlomų atsakymų variantų, dalis atviri, tad buvo galima pasirinkti kelis iš pasiūlytų atsakymų variantų ir (ar) įrašyti savo variantą.

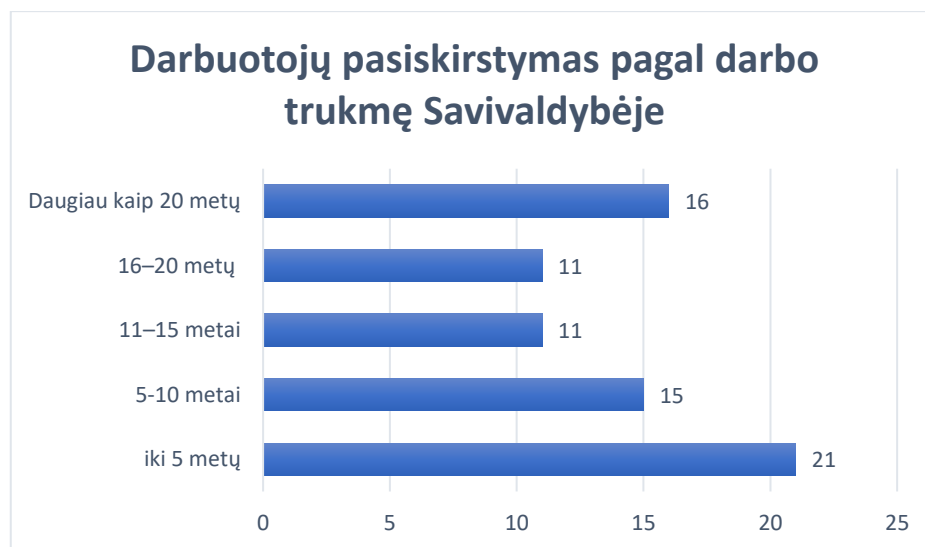
2. Apklausos rezultatai

Tyrime dalyvavo ir anketą užpildė 74 darbuotojai (60 darbuotojų, dirbančių skyriuose, tarnyboje, 14 seniūnijoje). 2022 m. Anketą užpildė 53 darbuotojai (39 dirbantys skyriuose, tarnyboje, 14 seniūnijose) (žr. 1 pav.).

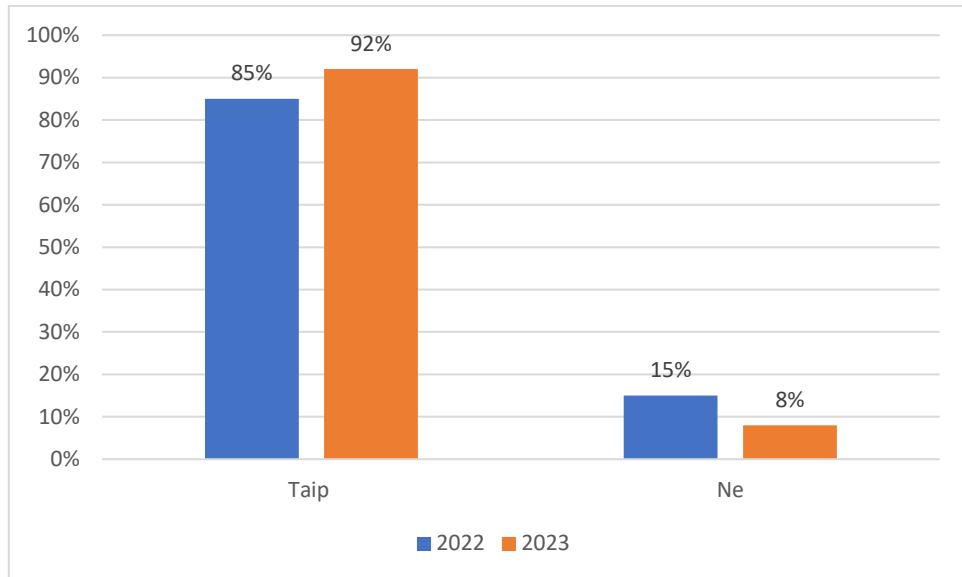
1 pav. Dalyvavusių darbuotojų pasiskirstymas pagal metus

Aktyviausiai Apklausoje dalyvavo darbuotojai, dirbantys Administracijoje iki 5 metų (žr. 2 pav.).

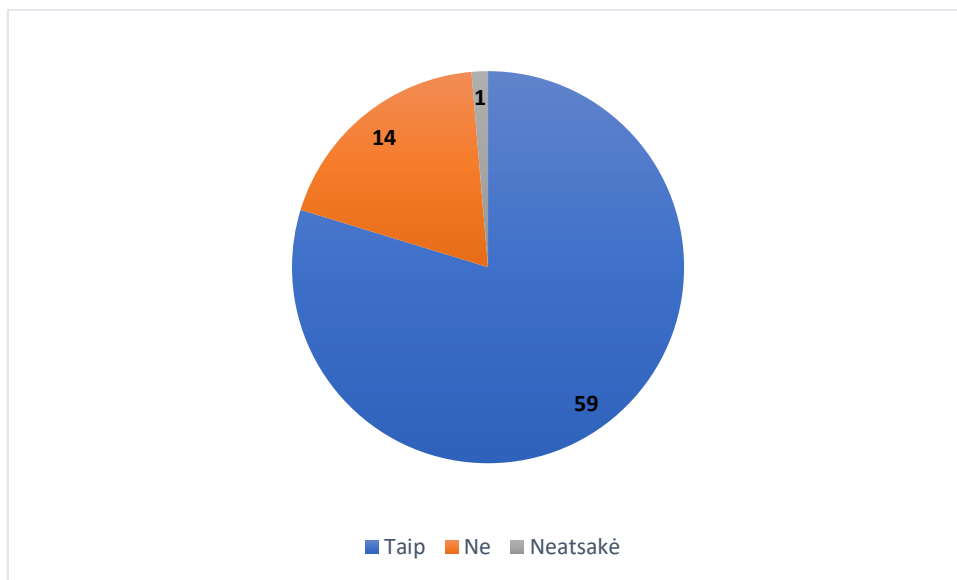
2 pav. Dalyvavusių darbuotojų (2023 m.) pasiskirstymas darbo trukmę Savivaldybėje

Apie Savivaldybėje vykdomas korupcijos prevencijos priemones yra girdėję 92 proc. dalyvavusių apklausoje. 2022 m. apie šias priemones buvo girdėję 7 proc. mažiau dalyvavusių Apklausoje (žr. 3 pav.).

3 pav. Darbuotojų, žinančių vykdomas korupcijos prevencijos priemones, palyginimas 2022 ir 2023 m.

Respondentų buvo klausiama, ar jie yra susipažinę su Pasvalio rajono savivaldybės 2020–2024 metų korupcijos prevencijos programa, patvirtinta Savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 26 d. sprendimu Nr.T1-39. Kad yra susipažinę su šia programa, atsakė 80 proc. apklaustųjų (žr. 4 pav.).

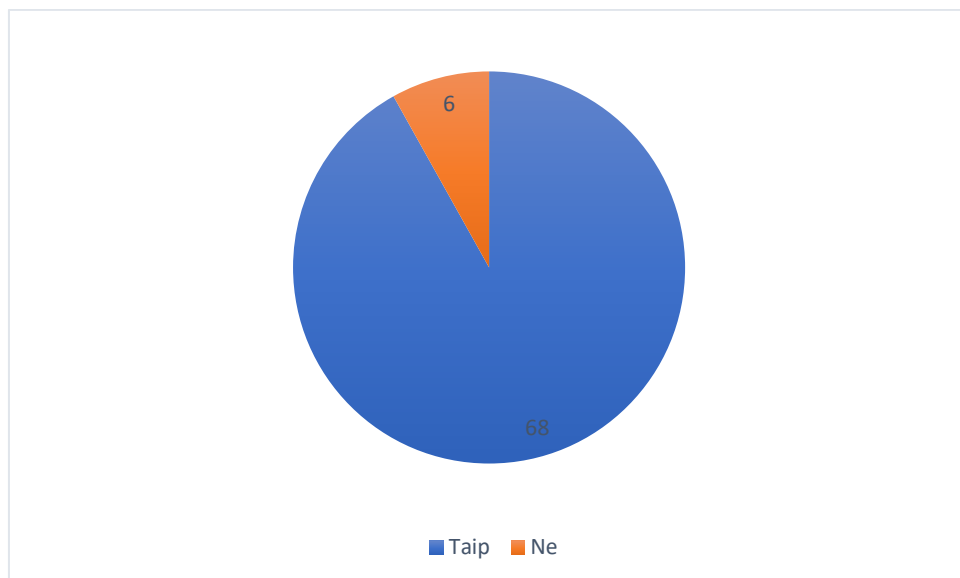
4 pav. Darbuotojai pasiskirstymas pagal susipažinimą su 2020–2024 m. Pasvalio rajono savivaldybės korupcijos programa

Į klausimą, kurias Pasvalio rajono savivaldybės vykdomas korupcijos prevencijos priemones žinote, darbuotojų atsakymai pasiskirstė taip:

- Dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, bei reprezentacinių dovanų vertinimo ir saugojimo Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje tvarkos aprašas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2020 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. DV-68 - 35 (2022); 49 (2023);
- Veiksmų Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2021 m. liepos 13 d. įsakymu Nr. DV-442 - 36 (2022); 49 (2023);
- Pasvalio rajono savivaldybės administracijos elgesio kodeksas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2021 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. DV-823 – 45 (2022); 44 (2023);
- Lobistinės veiklos priežiūros Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje tvarkos aprašas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2022 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. DV-637 – 29 (2022); 30 (2023);
- Pasvalio rajono savivaldybės administracijos pareigybių, į kurias, prieš skiriant asmenį, teikiamas prašymas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, sąrašas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2021 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. DV-716 – 30 (2022); 34 (2023);
- Pasvalio rajono savivaldybės biudžetinių, viešųjų įstaigų bei Pasvalio rajono savivaldybės tarybos ir mero sekretoriato pareigybių, į kurias, prieš skiriant asmenį, teikiamas prašymas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, sąrašas, patvirtintas Savivaldybės mero 2021 m. lapkričio 30 d. potvarkiu Nr. MV-61-18 (2022); 18 (2023);
- Pasvalio rajono savivaldybės biudžetinių įstaigų bei Pasvalio rajono savivaldybės valdomų įmonių pareigybių, į kurias, prieš skiriant asmenį, teikiamas prašymas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, sąrašas, patvirtintas Savivaldybės tarybos 2021 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T1-236 – 20 (2022); 22 (2023);
- Pranešimų kanalas – 26 (2023);
- Teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas – 33 (2022); 41 (2023);
- Atliekamas korupcijos toleravimo indekso nustatymo tyrimas – 18 (2023);
- Renginiai, pranešimai, paskaitos korupcijos prevencijos tema – 26 (2022); 41 (2023).

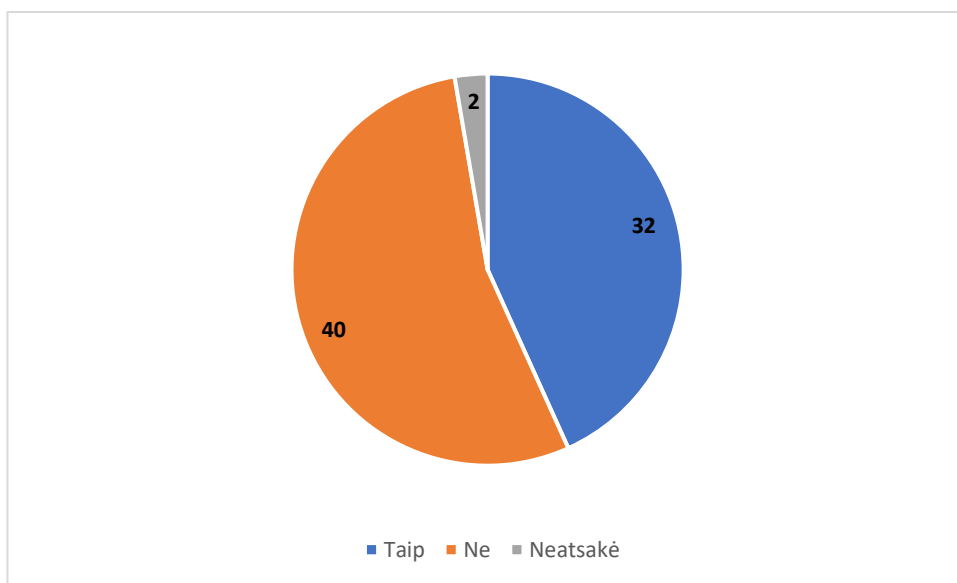
Darbuotojų, kurie pasirinko ne visas Pasvalio rajono savivaldybėje vykdomas korupcijos prevencijos priemones, pagal nurodytas galimas priežastis buvo 19. Nežino, kad yra vykdoma korupcijos prevencija – 16 proc. Tai neaktualu, nes nėra susiję su jo tiesioginiu darbu – šį atsakymą pasirinko 47 proc. Nežino, kur tokią informaciją rasti – 16 proc., kita – 21 proc.

Į klausimą, ar žino, kad informaciją apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones galima rasti Savivaldybės interneto svetainėje, skiltyje „Korupcijos prevencija“, teigiamai atsakė 92 proc. apklaustųjų (žr. 5 pav.).

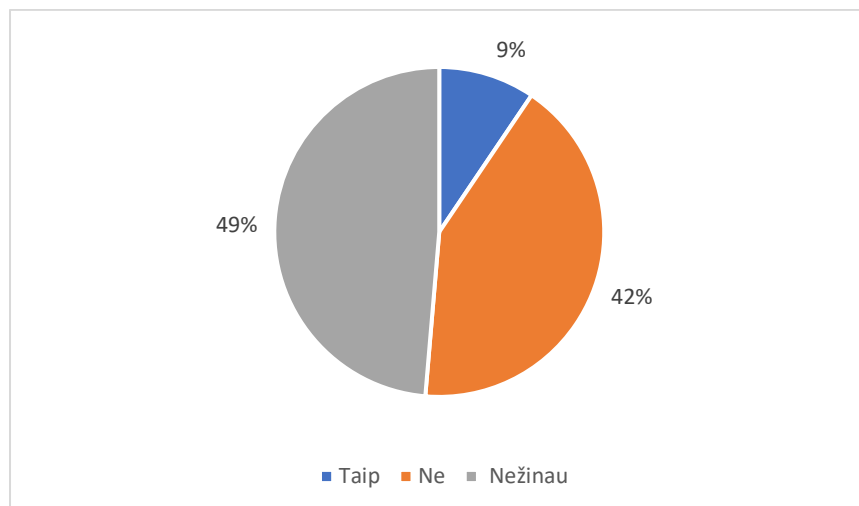
5 pav. Respondentų pasiskirstymas dėl žinojimo, kur rasti informaciją apie vykdomas antikorupecijos priemones

44 proc. apklaustų darbuotojų atsakė teigiamai į klausimą, ar yra dalyvavę Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos sukurtoje antikorupecinio švietimo e. mokymo platformos esančiuose mokymuose (žr. 6 pav.).

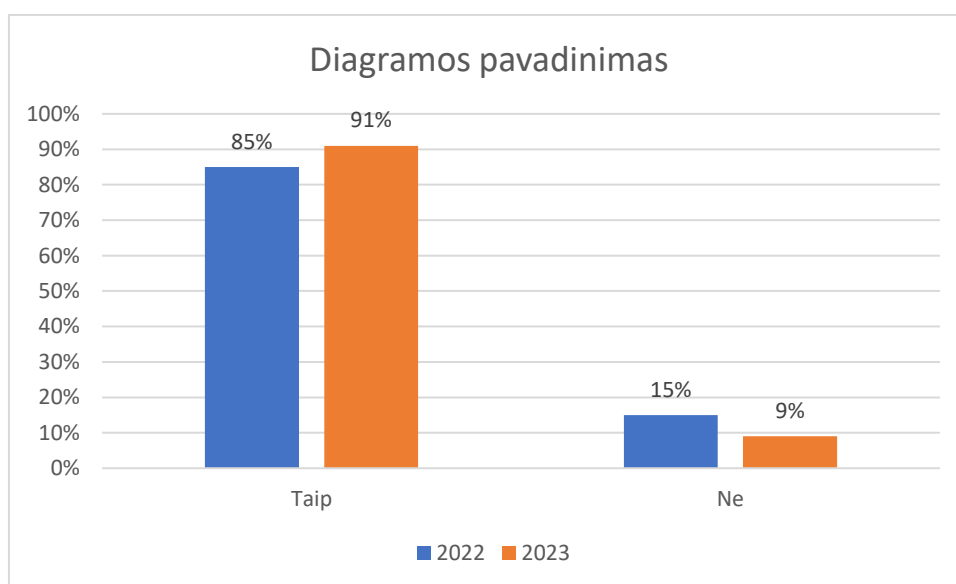
6 pav. Respondentų pasiskirstymas, pagal dalyvavimą STT e. mokymo platformoje

Darbuotojų paklausus ar, jų nuomone, Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje yra korupcijos apraiškų, neigiamai atsakė 42 proc, nežino – 49 proc., o atsakymą *taip* pasirinko 9 proc. apklaustųjų, t. y. 7 darbuotojai (žr. 7 pav.).

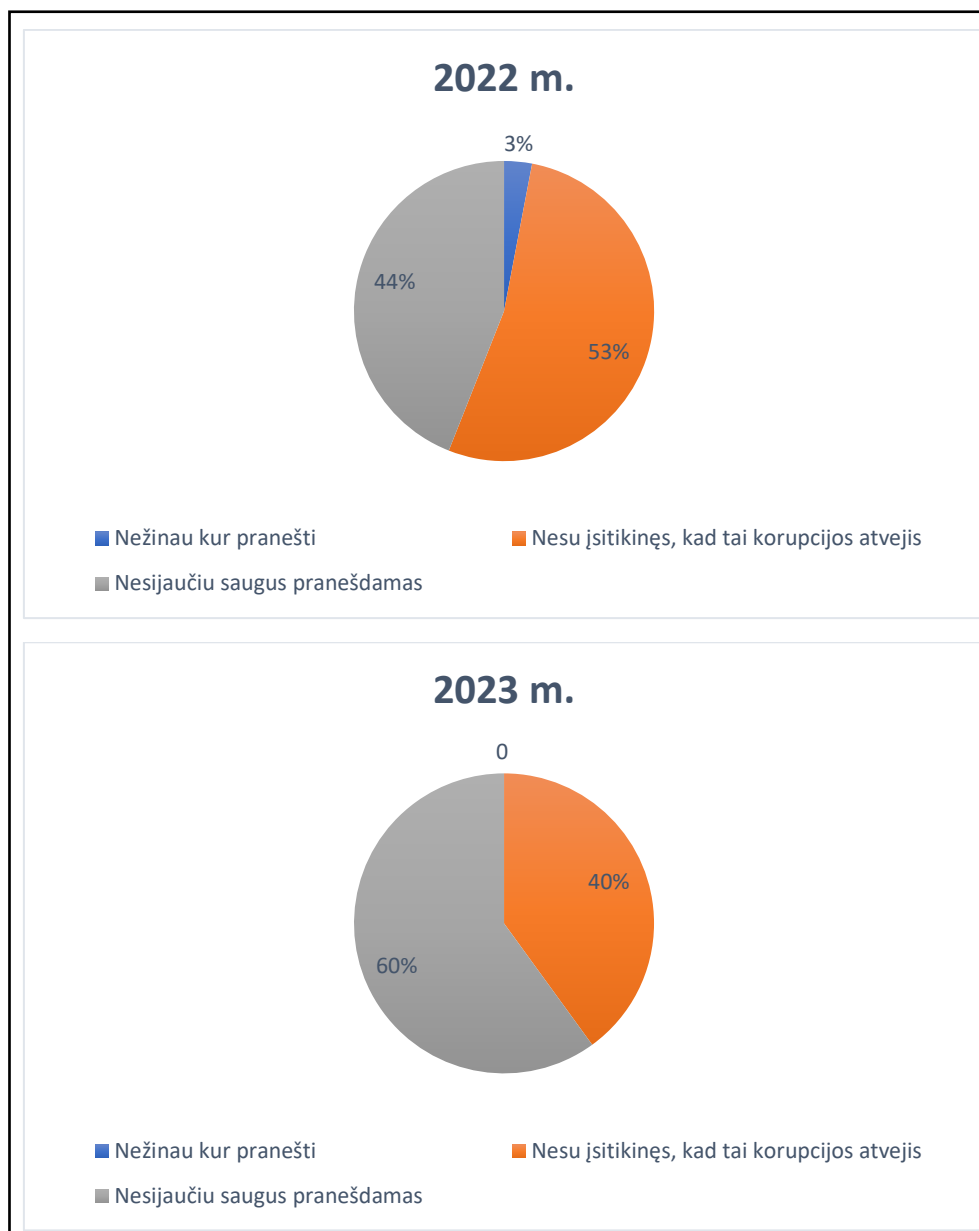
7 pav. Respondentų nuomonė dėl korupcijos apraiškų Savivaldybėje

Darbuotojų, žinančių, kur reikia kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejį, 2023 metais, lyginant su 2022 m., padaugėjo 6 proc. (žr. 8 pav.).

8 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar žino, kur pranešti apie korupcijos atvejį

Į klausimą, ar asmeniškai praneštų apie žinomą korupcijos atvejį, 71 proc. apklaustų darbuotojų atsakė teigiamai, tuo tarpu 2022 m. teigiamai atsakiusių buvo tik 59 proc. Paklausus, kodėl nepraneštų, dauguma respondentų ir 2023 m., ir 2022 m. rinkosi atsakymą, kad nesijaučia saugūs pranešdami, arba nėra įsitikinę, kad tai korupcijos atvejis (žr. 9 pav.).

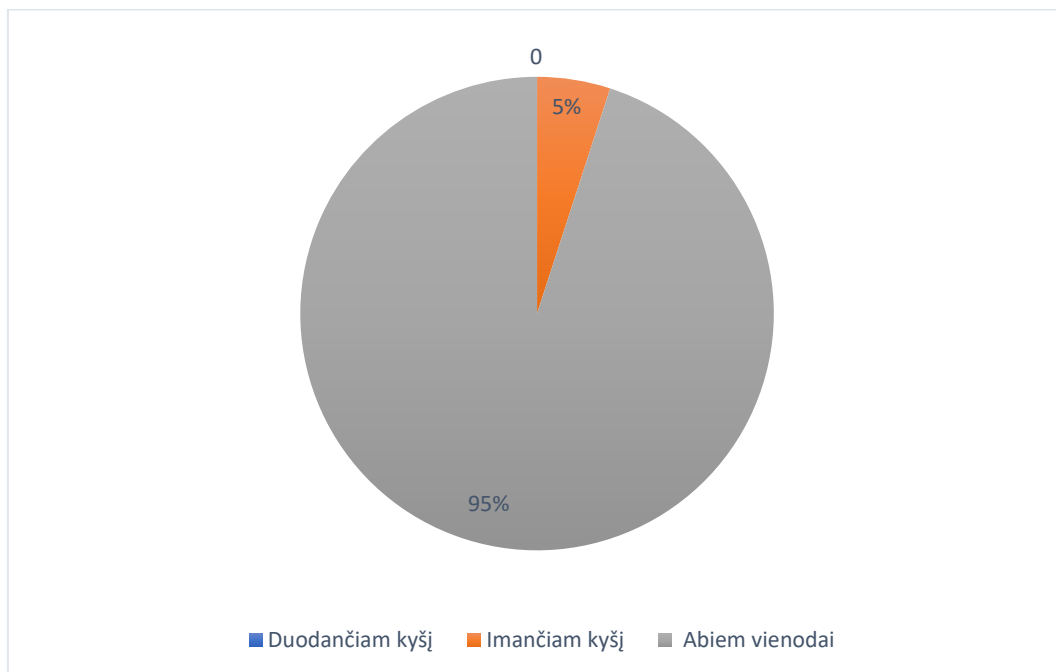
9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar praneštų apie žinomą korupcijos atvejį

Į klausimą, ar Savivaldybės administracijoje pasitaiko atvejų, kai darbuotojams ar tarnautojams norima papildomai atsilyginti ar kitaip daryti poveikį dalyvavę apklausoje 82 proc. darbuotojų atsakė, kad *ne* arba *negali atsakyti (nežino)*. 2022 m. šiuos atsakymus buvo pasirinkę 97 proc. apklaustųjų.

95 proc. darbuotojų teigia, kad nėra buvę situacijų, kai jiems ar jų kolegai buvo siūlomas kyšis ar buvo kitaip darbe susidūrę su korupcija. 2022 m. šį atsakymą pasirinko 98 proc.

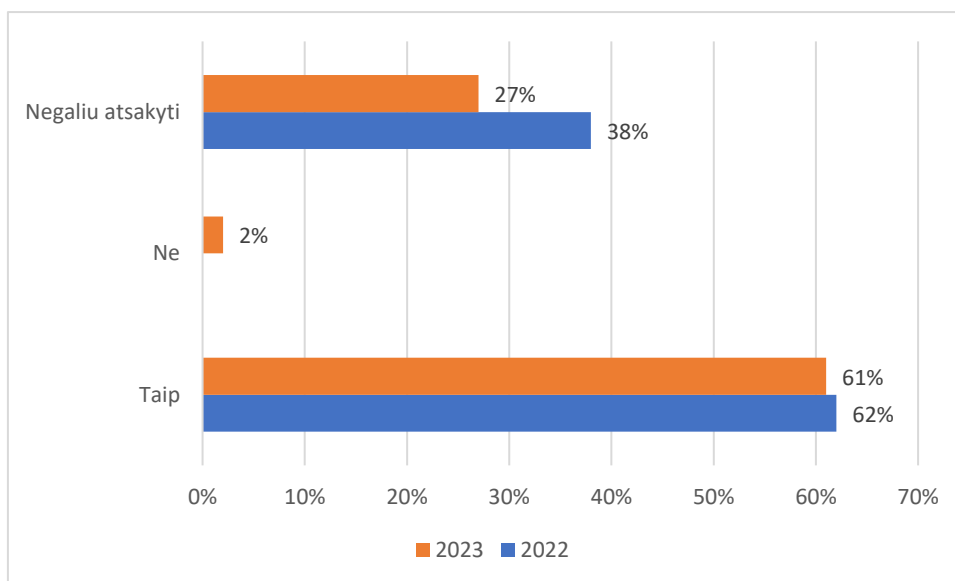
Apklaustieji apie tai, kad jiems ar jų kolegai buvo siūlomas kyšis ar buvo kitaip darbe susidūrę su korupcija, pranešė 2 proc., *ne* – 64 proc., į klausimą neatsakė 34 proc. apklaustųjų. 2022 m. *taip* atsakymą pasirinko 25 proc., *ne* – 75 proc. respondentų.

Net 95 proc. apklaustų darbuotojų mano, kad kyšio davimo atveju atsakomybė vienodai tenka ir kyšio davėjui, ir imančiam kyšį. Tas rodo, kad didėja bendras darbuotojų supratimas apie taikomą atsakomybę už korupcines veikas (žr. 10 pav.).

10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kam tenka atsakomybė duodant kyšį.

Jeigu ateityje susidurtų su korupcijos apraiškomis darbe, apie tai praneštų 61 proc., nepraneštų 2 proc., negalėjo atsakyti 27 proc. apklaustų darbuotojų. 2022 m., jog praneštų, atsakė 62 proc. respondentų, negalėjo atsakyti 38 proc., atsakymo *ne* nepasirinko nei vienas darbuotojas (žr. 11 pav.).

11 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar praneštų apie žinomą korupcijos atvejį.

Apie korupcijos atvejį darbuotojai pirmiausia praneštų už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingam asmeniui – 39 proc., tiesioginiam vadovui – 33 proc., savivaldybės vadovams – 12 proc. specialiųjų tyrimų tarnybai – 9 proc., kita – 7 proc. (t. y. įrašydami: vadovui, priklausytų nuo tuo metu esančių aplinkybių, pagal korupcijos apklausos situaciją).

Į klausimą, ar per pastaruosius metus davė kyšį, 99 proc. apklaustųjų atsakė neigiamai, tai rodo aukštą darbuotojų sąmoningumą.

Teikdami pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos įgyvendinimo, pasisakė dešimt darbuotojų. Gauti tokie pasiūlymai:

- Manau, aplinka sukurta gerai – 1;
- Viskas eina gera linkme – 3;
- Viskas puiku – 2;
- Priemonės nereikalingos, nes neveiktų – 1;
- Šaunu, kad yra atsakingas specialistas – 1;
- Neturiu pasiūlymų, pastabų – 2.

3. Rezultatų apibendrinimas

Mažas procentas darbuotojų, dalyvavusių apklausoje, todėl apklausos rezultatai gali neatskleisti tikrosios padėties.

Didžioji dauguma dalyvavusių yra darbuotojai iš skyrių. Reikalinga didinti seniūnijų darbuotojų įsitraukimą.

Didžioji dauguma Administracijos darbuotojų atsakė, kad jiems neteko susidurti su tokia situacija, kai buvo siūlomas kyšis.

Didžioji dauguma Administracijos darbuotojų, susidūrę su situacija, kai būtų siūlomas kyšis, ryžtųsi informuoti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį, tiesioginį vadovą.

Viena iš pagrindinių priežasčių, dėl kurios respondentai nepraneštų apie korupcijos atvejus Savivaldybės administracijoje – nepakankamas korupcijos atvejo identifikavimas. Tai rodo, kad būtinas darbuotojų sistemingas ir nuoseklus švietimas ir mokymai, informacijos ir turimų žinių atnaujinimas apie tai, kaip atpažinti korupcijos atvejus, kokią žalą valstybei daro korupcija ir pan.

2020 m. Savivaldybės administracijoje patvirtintas Dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašas, Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021 m. liepos 13 d. įsakymu Nr. AV-442 patvirtintas Veiksmų Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje, gavus neteisėtą atlygį, tvarkos aprašas. Dauguma apklaustųjų žino apie esamą dovanų politiką ir žino kaip elgtis, kai siūloma dovana arba kyšis. Gautas aukštas apklausos rodiklis parodo, kad darbuotojai žino apie esamą tvarką ir reikalavimus.

Vertinant gautus apklausos rezultatus, būtina kryptingai tęsti darbuotojų antikorupcinį švietimą kontaktiniuose periodiniuose mokymuose, didesnę dėmesį skiriant darbuotojų informavimui apie taikomas antikorupcines priemones.

Kadangi pastebima tendencingai mažėjanti Savivaldybės administracijos darbuotojų tolerancija korupcijai, todėl apibendrinus atlikto tyrimo rezultatus darytina išvada, kad didžioji dauguma apklausoje dalyvavusių Savivaldybės administracijos darbuotojų netoleruoja korupcijos, o

korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo galimybė Administracijoje (apklaustųjų nuomone) yra minimali.

Vyr. specialistas

Už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas asmuo

Neringa Barauskienė